

Asociacija

Lietuvos ornitologų draugija

Lithuanian Ornithological Society – BirdLife Lithuania

J.k.: 191692933 | PVM kodas: LT100007641219 | Naugarduko 47-3, LT-03208 Vilnius | Tel./faks.: 8 5 213 04 98 | El. p.: lod@birdlife.lt

www.birdlife.lt

Aplinkos ministerijai

2025-08-22 Nr. SK-25-70

El.paštu: info@am.lt

DĖL PASTABŲ IR NEPRITARIMO APLINKOS MINISTERIJOS 2025 M. LIEPOS 29 D. YRA PASTABOMS PATEIKTU ĮSAKYO „DĖL DETALIŲ VĖJO ELEKTRINIŲ REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO PAUKŠČIAMS IR ŠIKŠNOSPARNIAMS KRITERIJŲ, REIKŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO PAUKŠČIAMS IR ŠIKŠNOSPARNIAMS PREVENCIJOS IR MAŽINIMO PRIEMONIŲ TAIKYMO IR TYRIMŲ REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO PAKEITIMO“ PROJEKTUI

Susipažinę su Aplinkos ministerijos š. m. liepos 29 d. yra pastaboms pateiktu įsakymo „Dėl detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo patvirtinimo pakeitimo“ projektu (toliau – Įsakymo projektas), teikiame pastabas ir savo argumentuotą nuomonę dėl nepritarimo šiam Įsakymo projektui. Įsakymo projekte siūloma spręsti šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. D1-406 problemas, sustiprinant paukščių apsaugą nuolatinėmis saugumo priemonėmis, sumažinti perteklinę administracinę naštą ir atitikti RED III direktyvos keliamus tikslus – aplinkos apsaugą, energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių, visos ES energetinę nepriklausomybę ir klimato neutralumą.

Tačiau Lietuvos ornitologų draugijos (toliau – LOD) specialistų manymu pateiktas pastaboms Įsakymo projektas neatitinka vieno iš ES RED III direktyvos keliamų tikslų - tinkamos aplinkos apsaugos užtikrinimo, pirmiausiai dėl netinkamai užtikrinamos saugomų ir nykstančių jautrių VE plėtrai paukščių ir šikšnosparnių apsaugos. Taip pat jis neužtikrina būtinos VE jėgainių poveikio paukščiams bei šikšnosparniams stebėsenos, kad ne tik objektyviai nustatyti tiek patį poveikį ir jo priežastis, tiek numatant būtinas paukščių ir šikšnosparnių apsaugos priemones, numatant nustatyto poveikio mažinimo bei prevencines priemones.

Be to, atsisakius iki šiol vykdytų paukščių ir šikšnosparnių tyrimų Poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV) proceso metu, didelė dalis jautrių vėjo energijos jėgainių (toliau – VE) plėtrai paukščių rūšių (pavyzdžiui, mažojo erelio rėksnio, juodojo gandro, juodojo ir rudojo peslio, didžiosios kuolingos ir kt.) perimviečių, kurios yra artimoje planuojamų VE aplinkoje, poveikis liktų neįvertintas, nežinant jų tikslios lokacijos. Mat šios rūšys yra gana plačiau paplitę šalyje (tinkamose joms buveinėse), todėl daugelis minėtų rūšių lizdaviečių šiuo metu nėra dokumentuotos. Kaip nežinomi ir perinčių porų perskridimų maršrutai į maitinimosi vietas. Tas pats yra ir su šikšnosparnių susitelkimo ar migracijų kelių vietomis, nes šių gyvūnų ištirtumas yra dar blogesnis nei nykstančių paukščių rūšių. Ir šios žinių spragos yra kompensuojamos PAV procedūrų metu, kuomet nustatomos ir migruojančių paukščių, jautrių VE plėtrai, sankaujų vietos ar perinčių paukščių nuolatinės maitinimosi vietos. Todėl tokių tyrimų atsisakymas Įstatymo projekte negali užtikrinti tinkamos saugomų jautrių VE plėtrai paukščių ir šikšnosparnių rūšių tinkamos apsaugos. Įstatymo projekte numatyta tik apsauga apie paukščių apsaugai svarbias teritorijas bei šikšnosparnių apsaugai svarbias Natura 2000 teritorijas bei ribotą šiuo metu dokumentuotų perimviečių skaičių. Tačiau norime atkreipti dėmesį, jog ES Paukščių direktyva numato visų individų visoje ES narės

Asociacija

Lietuvos ornitologų draugija

Lithuanian Ornithological Society – BirdLife Lithuania

J.k.: 191692933 | PVM kodas: LT100007641219 | Naugarduko 47-3, LT-03208 Vilnius | Tel./faks.: 8 5 213 04 98 | El. p.: lod@birdlife.lt
www.birdlife.lt

erdvėje, o ne tik jiems svarbių teritorijų tinkamą apsaugą, kur numatomos tik papildomos rūšių apsaugos priemonės. Tai patirtina ir kas šešis metus kiekvienai ES šaliai-nariai privalomos ataskaitos Europos Komisijai teikimas apie ES Paukščių ir Buveinių Direktyvų įgyvendinimo pažangą, pateikiant kiek įmanoma išsamesnę ataskaitą apie kiekvienos paukščių rūšies ir kitų Europos Bendrijos rūšių bei buveinių būklę ne tik Natura 2000 tinkle, bet ir visoje šalyje. Todėl neužtikrinant jų apsaugos nuo keliamų grėsmių neatitiktų teisinių Lietuvos įsipareigojimų Europos Komisijai.

Todėl LOD mano, jog dėl aukščiau nurodytų ir daugelio kitų priežasčių, užtikrinant tinkamą paukščių ir šikšnosparnių apsaugą, pastaboms teikiamas Įsakymo projektas negali būti tvirtinamas. Kartu norime atkreipti dėmesį, kad pastaboms pateiktame įsakymo projekte yra ir gerų nuostatų, pirmiausiai susijusių su poveikio mažinimo priemonių taikymo konkretizavimu bei reikšmingumo vertinimo patikslinimu. Tačiau ir čia mes matome ne iki galo aiškias nuostatas ir/ar formuluotes, ką nurodėme šio dokumento kopijos komentaruose. Tuo pačiu norime išsakyti LOD poziciją, jog ir šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakyme Nr. D1-406 matome taisytinų vietų, kurios palieka tyrimų ir/ar monitoringo duomenų skirtingų interpretacijų galimybes įvairioms institucijoms ir/ar specialistams. Taip pat matome neapibrėžtumus dėl poveikio aplinkai mažinimo ir/ar išvengimo priemonių taikymo, galimai perteklinių tyrimų reikalavimus. Visa tai, be jokios abejonės kelia papildomas įtampas ar net konfliktus tarp aplinkosauginio ir energetikos plėtros sektorių, taip pat plačiosios visuomenės, kuriai šiuo metu kai kurios nuostatos ne iki galo suprantamos. **Todėl mes iš esmės suprantame l.e.p ministro iniciatyvą koreguoti šiuo metu galiojančią Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymą Nr. D1-406. Tačiau dėl daugelio trūkumų nepritariame pastaboms teikto teisės akto tvirtinimui.**

Tuo pačiu LOD prašo įtraukti draugijos specialistą į šiuo metu dirbančią darbo grupę vėjo energetikos plėtros klausimams spręsti. Norime atkreipti dėmesį, jog LOD turi didžiausią tyrimų ir stebėjimų patirtį tiek jau veikiančiuose VE parkuose (tyrimus pradėjo dar 2010 metais, kuomet nebuvo jokių teisinių reikalavimų tokiai veiklai), tiek jų planavimo procesuose. Be to LOD yra *BirdLife International* partneris Lietuvoje, o kitų šalių (ypač Europos) nacionalinių partnerių organizacijos turi dar ilgesnę VE planavimo ir tyrimų patirtį, apimančią laikotarpius, kuomet Lietuvoje tokia veikla dar net nebuvo vystoma šalies mastu. LOD norėtų savo sukaupią patirtį ir tyrimų rezultatus panaudoti tobulinant dabartinę įstatyminę bazę, skirtą VE plėtros poveikio biologinei įvairovei sumažinti.

Pabaigoje norime atkreipti dėmesį, jog tiek *BirdLife International*, tiek LOD supranta VE plėtros būtinybę bei nacionalinio saugumo ir kitų tikslų, būtina siekiant stabdyti klimato kaitos procesą, kuris šiuo metu yra viena didžiausių grėsmių biologinei įvairovei ir jos išsaugojimui. Tačiau tuo pačiu VE energetikos plėtra turi būti ned tik spartesnė, bet ir kiek įmanoma saugesnė biologinei įvairovei, pirmiausia vengiant jautriausių paukščių ir šikšnosparnių teritorijų.

Direktorius

Liutauras Raudonikis